

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 ЗА ГОДИНУ 24 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
 ЗА ОСТАЛЕ СЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ.
 ЗА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКИ:
 ЗА ГОДИНУ 15 ФР. У ВАШК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 ЗА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДНИШТВО ЈК И АДМИНИСТРАЦИЈА У КРАЈУ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБЈАВЉАК ВЕНАЦ

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 20 ДИНА ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 10 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИНА. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РЕКОПИСИ НЕ ВРАЂАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Нови предлог закона о општинама.

III

Но још јаче него до садањим члановима опажа се апсолутистички дух овог Гарашаниновог предлога закона о општинама у његовом пројекту. По тачкама: 5 6 и 7 чл. 32-ог у овом предлогу, сви избори општинских одборника и часника зависе, у случају жалбе, од решења једног јединог државног чиновника. Председнику првостепеног суда, дато је овим предлогом право, да одобри или уништи изборе општинске. Он то чини у последњем степену, јер предлог изреком навађа да његов закључак извршен, не подлежи никаквој даљој контроли, надајући незадовољном права жалбе против председникове одлуке. До сада је као што је познато, о законитости и уредности општинских избора решавао општински избор, а сада се то предаје државном чиновнику. Предлог одузима од народа једно врло важно право, право контролisanja и оверовљења општинских часника, и даје га у руке државној власти. Па бар да је то право пренесено на *цело суд првостепени*, колегијум, онда би се такво законско наређење зар и могло правдати; а овако, гди се то пренаша на једног чиновника и сувише је јасно, шта се са тим смера. Уместо да увећа и прошири права општинска, а предлог народу одузима и оно право, што су му давали досадањи општински закони!! Дакле на то се сведе самохваљено „напредњаштво“ наших „Виделоваца“?! Уместо напред, а они појоше на траг са народним слободама и правима. У осталом од њих се нисмо могли другом чему надати. Они су се сада само показали у својој правој *казадњачкој* боји, те да бар од сада не могу варати оне наивнике, који су до сада веровали њиховим лагаријама и празним обећањима. Они су овим само дали један доказ више о својој варљивој радњи, коју су замотавали под маском напредних начела. Са овим предлогом подерапа је образина са лица наших, „виделоваца“, и они нам се јављају онакви, какви у суштини и јесу, т. јест као прави и окорели назадњаци. Од сада бар не могу ти наши назадњаци заваравати својим шуњљим фразама и празним обећањима ни оне, који су им до сада, по својој наивности, веровали; а и то је за народ нека добит, па ма како мала била, јер ако ништа друго, а оно ће бар у будуће да раз-

ликује праве пријатеље народног бољитка и народних слобода, од политичких спекуланата, који под маском напредних начела врше своје партијске цели, на штету и повреду народних права и слобода.

Читајући члан 79. овога предлога о квалификацији општинских писара, морали смо више пути запитати се: еда ли је могуће, да предлог за тако ниско место тражити онако односно тешке услове, као што их видимо у предлогу. Не само да кандидат за општинског писара мора да је свршио „нижу средњу школу са добрим успехом“, већ он мора да полаже и испит из: полицијске уредбе и неких делова грађанског и кривичног права. Ми знамо, да је ово *проста копија* из страних законодавства; али знамо да се онде, одакле су „виделовци“ ово копирани и за државне чиновнике траже извесни услови о свршеним наукама и да они полагају државне испите, па не појимамо одакуда „виделовци“ да унађају полагање испита за општинске писаре, кад се у нас за државну службу не тражи полагање испита. Онај, који неби могао положити испит за општинског писара, моћи ће, по нашим осталим законима, постати, после неког времена, полицијским чиновником, ер му за то не треба никаква спрема, никакво полагање *јавног* испита, већ ће му бити довољна само каква препорука неког напредњака. И тај полицајац доћи ће, после извесног времена, да испитује и оцењује каквог кандидата за општинско писарство, и ако сам није могао положити тај испит!! Каква бесмислица, каква аномалија!! Но наш министар унутрашњих послова не зазира што ће му се ово двоје пребацити, само кад он тим предлогом може да постигне своју крајњу мету. Знајући да општински писари ни су маловажна чињеница у општинама, он се овим предлогом састарао: да може из општина избацити општинске писаре, који су његовој полицији неповољни, а да у општинама може понаместити оне, који ће водити његовимazorима и рачунима. Који општински писар не буде подесан полицајским чиновницима, тај, разуме се, неће моћи ни испит да положи, јер ће га, кад предлог другаче не наређује — да испитује полицијски чиновник.

Но ако би који од њих случајно и пропао на испиту, или би се полицијски чиновник преварио о његовом правцу и пошањау, предлог се постарао и о томе да се поли-

цијска власт и таквог општинског писара *на свиду* курталише. Члан 81 предлога дао је је власти у руке свемоћно оружје за то. По том члану општински писар, који би био одуштен из општинске службе, *не може никад више бити узет за општинског писара ни у једној општини у Србији!!* То је једна тако ужасна казна да ће се, из страха од ње, саломити сви општински писари толико, да ће морати да постану сервилна оруђа својих госа полицајаца.

Но од ове немплордне потчињености под полицијску превласт, ни су поштеђени ни остали званичници општински. По последњем одељку члана 82 у овом предлогу полицијска власт може и председника и кметове општина казнењем због *неуредности и немарности* уклонити са њихових звања кадгод хоће. Ко зна, како су растегљиве речи „неуредност“ и „немарност.“ тај ће разумети врло ласно, да на овај начин, како је у предлогу, председници и кметови општина апсолутно не могу ни минута опстати на местима поверењем народа њима датим само ако полицијска власт издази свога засебног рачуна, да их одатле уклони. Полиција ће их трипут, као што вели предлог, повчано због неуредности или немарности, казнити и онда они морају да оставе председничку или кметовску столицу. Па да би ушлив полицијски над председницима и кметовима општинским био што јачи да би притисак имао што сигурнијег дејства, предлог није председницима и кметовима дао ни право жалбе против полицијских осуда. То не значи ништа друго већ, кад полиција хоће да збаци кога председника да уклони кога кмета општине она ће га у првом и последњем степену, казнити трипут па онда и уклонити. И код оваквих својих предлога „напредњаци су још толико дрски да не рекнемо безобразни, хвалити се како су они дали и како дају народу слободу?! Зар би се и после оваквог виделовачког предлога смело рећи, да би под тим предлогом, ако би се примно као закон, могло бити у Србији *слободних* општина, којима би управљали *народом* изабрани самостални општински часници и званичници?! Можда ће се наш министар унутрашњи послова бранити да он ово није „измислио,“ да је и у неким пређашњим општинским законима било подобних наређења о председницима и кметовима општинским, ми му и допуштамо ту одбрану! али само држимо, да ће и он нама до-

пустити, да му исказемо, да је то *ништаво* одбрана. Он је некада и јавно и приватно нападао на законска наређења; па зар зато он седе са кметовске на министарску столицу да сам себе пориче, да уместо што би кметовима дао већа права и гаранције, а он им ствара јаче притиске од стране полицијских власти?! Тако могу радити људи само назадних начела; тако се могу јављати само људи, којима управ није стало ни до каквих начела, којима је прва и последња мета власт, па ма то било и на своју сопствену бруку и срамоту. Искрено да речемо ми сажаљујемо човека, који хоће да узме државничку улогу а толико мало уме да одржи онај углед, без кога је сваки државник само *ништаво*.

Ми смо досадањим разлагањем, чини нам се, прилично обелоданили апсолутистички смер овог предлога закона о општинама. Али и сами морамо признати, да у овом предлогу има једна тачка, која је *достигла врхунац апсолутизма, којом су управ* погажена, збрисана, сва грађанска права и слободу. То је тачка друга члана 6 у овом предлогу која гласи: „ако му није, ни *полицијским*, ни другим законим наређењима забрањено живити у *дотичној општини*.“ Дакле ни више ни мање, већ се узаконшава *полицијско прогонство грађана*. Ако би се ово усвојило, ово би било једно ужасно оруђе у полицијским рукама. По томе ни *један српски грађанин* неби био сигуран, да *полицијском наредбом*, као што вели предлог, неће бити прогнат из своје општине, јер закон не одређује категорије оних лица, која могу заузети полицијско прогонство. Ми смо већ видели да је Гарашанинова полиција осудила била на прогонство у Заичару бившег ереског писара, човека са свима грађанским правима и то још под садањим законима, који не дозвољавају полицијско прогонство без друге кривине па и *то само као скитлицу и без кућника*. А да шта ли би било са грађанским слободама и лично безбедношћу, ако би се усвојило ово полицијско прогонство по предлогу Гарашаниновом?! Нико онда не би у својој кући, на своме имању, међу својом породицом био ни минута слободан, а да га полиција од свега тога осудом на *прогонство* не одвоји. Па што је још најгоре предлог не вели, који су ти узроци, са којих се когод може осудити на полицијско прогонство, те да би се човек знао чувати, да то не заслужи. Просто је у томе остављена полицији тако јака моћ, да ће се под-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

